

#JÓTTENNI

---

rendezte: **Loeke de Waal & Steffi Posthumus**

Hollandia, 2016, 59 perc

holland és angol nyelven, magyar felirattal

SZINOPSZIS

Facebook, Instagram, Tinder, Pinterest: az önkéntes-turizmus ("voluntourism") a közösségi médiában mindenhol ott van. Nem meglepő: ez a tökéletes felület arra, hogy megmutassuk a kalandos, humanitárius, világljáró oldalunkat, ami reagál a gazdagabb társadalmakban élő emberek vágyaira, hogy jót tegyenek. A 21 éves holland Mitchell is erre vágyott. Azért, hogy fejlődjön és változtasson, befizet egy utazásra, és önkéntesnek megy Fokvárosba, Dél-Afrikába. Amikor megérkezik, rádöbben, hogy drasztikusan változtatnia kell az elvárásain, mert a projekt nem éppen az, amire számított. Követjük Mitchell-t a globális állampolgárság, a kaland és a célok keresésében. A közösségi médiában mindenki az élmények legjobb oldalát posztolja, de milyenek ezek valójában?

MIÉRT ÉRDEMES MEGNÉZNI A FILMET?

A film főszereplői olyan európai fiatalok, akik saját elhatározásukból néhány hétig önkéntes munkát vállalnak Afrikában. A 21 éves holland Mitchell útját követjük az indulástól az önkéntes program lezárásáig és a hazatéréséig. A mozgókép bemutatja az önkéntesek találkozását egy számukra idegen kultúrával és azokat a kihívásokat, melyek az új környezetben várnak rájuk. A filmben a fiatalok interjúkban reflektálnak arra, ami velük történik, így megismerhetjük kétélyeiket, élményeiket és véleményüket. A nézők képet kaphatnak arról, hogy milyen feladatokat vállalhat egy önkéntes, milyen impulzusok érik, egyúttal milyen árnyoldalai vannak az ilyen programoknak. Megismerkedhetünk a „voluntourism” mostanában divatos fogalmával, azaz a turisztikai célú utazás és a segítő tevékenység élményszerű összekapcsolásával. A film feldolgozásakor beszélhetünk a diákokkal az önkéntesség lényegéről, felhívhatjuk rá a figyelmet, hogy milyen sokat jelenthet a rászorulóknak a szakszerűen megszervezett és átgondolt önkéntes munka. A látottak sokat segíthetnek a szociális problémák iránti érzékenyítésben, aktivizálhatják a diákokat és mintát adhatnak ahhoz, hogy az önkéntességet pozitívan, egyfajta kalandként éljék meg.

A film alkotói igyekeznek semlegesek maradni a témában, de az önkéntesek tevékenységével kapcsolatban sokféle véleményt bemutatnak. A fiatalok mellett megszólaltatják a helyi lakosokat és az Európában maradt családot is, hogy minél több szempontot megismerhessünk, és a program árnyoldalairól is összetett képet kapjunk. A dokumentumfilm szerkesztésmód kapcsán beszélhetünk az objektivitás és semlegesség fogalmairól és arról, hogyan lehet érveket és ellenérveket kulturált formában ütköztetni.

Az Önkéntesek Nemzetközi Napja minden évben december 5-én van, ezért a vetítést érdemes esetleg erre az időre szervezni.

KULCSSZAVAK

önkéntesség voluntourism

szegénység Afrika és Európa viszonya gyarmatosítás

egyenlőtlenség utazás közösségi média munkatapasztalat

JAVASOLT FELDOLGOZÁSI IDŐ

45 perc

A FILM FELDOLGOZÁSÁNAK MENETE

FELVEZETÉS (5 PERC)

Érdeemes az elemzést a filmben bemutatott helyzet értelmezésével kezdeni. Mivel Magyarországon az itt látotthoz hasonló programok kevésbé ismertek és népszerűek, mint Nyugat-Európában, fontos, hogy a diákok először megértsék, miről is van szó. Ezt követően rátérhetünk az önkéntesség szerepének megvitatására, melyet már a saját környezethez és egyéb konkrét példákhoz is köthetünk. Végül érdemes kitérni a dokumentumfilm készítésének klasszikus követelményeire, az objektivitásra és semlegességre, és arra, hogy milyen mozgóképes eszközöket alkalmaznak ezek érdekében az alkotók.

MILYEN HELYZETET MUTAT BE A FILM?

Mit tudunk meg Mitchellről a film elején? *(21 éves, jó anyagi körülmények között él egy holland kisvárosban, éppen megszerezte az alapszakos diplomáját stb.)*

Miért dönt úgy, hogy bekapcsolódik egy önkéntes programba?

Miről szól az önkéntes program?

Milyen szolgáltatásokat kínál az önkéntes program szervezője Mitchellnek a befizetett összegért? *(az utazás megszervezése, szállás, étkezés, biztonság, kirándulások stb.)*

Mit vár Mitchell családja az önkéntes programtól?

A diákok életkorának és érdeklődésének megfelelően előre válasszunk ki néhány fontosabb szempontot, amit közösen feldolgozunk a következő 45 percben. Az óra célja elsősorban az érzékenyítés, de ez az alkalom ideális lehet akár egy önkéntes programon való részvétel előkészítő foglalkozásának.

A felvezetést a fentiek mellett kezdetjük az önkéntességgel kapcsolatos orientációs kérdésekkel is. Itt a diákok megoszthatják a többiekkel a filmtől független tapasztalataikat, elképzeléseiket, melyeket majd a film kapcsán konkrét összefüggésekbe helyezhetünk. A kérdések a tenni akarással kapcsolatos saját motivációkra vonatkoznak, melyek segítenek abban, hogy a csapat a témára hangolódjon.

AZ ÖNKÉNTES MUNKÁRÓL

Kit foglalkoztat az önkéntesség gondolata közületek? Hol önkénteskednétek szívesen?

Tudtok olyan konkrét helyeket, ahol dolgoznak önkéntesek? *(pl. Bátor Tábor)*

Milyen típusú önkéntes munkák léteznek? Hogyan lehetne ezeket csoportosítani?
(pl. gyerekekkel való munka, állatokkal való munka, segítségnyújtás fogyatékkal élőknek, szakmai önkéntes munka, környezetvédelem, faültetés, szemétszedés)

Milyen tulajdonságok kellenek ahhoz, hogy jó munkát végezzünk ezekben a feladatkörökben?

Milyen előnyökkel jár az önkéntes munka?

Fontos-e, hogy legyen valamilyen előnye az önkéntes számára?

Milyen tapasztalatokhoz juthatnak az önkéntesek?

Hol hasznosíthatják ezeket a tapasztalatokat később?

FELDOLGOZÁS (35 PERC)

Melyik afrikai országban játszódik a film nagyobbik része?

Milyen konkrét feladataik vannak itt az önkénteseknek?

Hogyan jellemeznéd a filmben látható kisgyerekek életkörülményeit?

Mi történhet a filmben látható kisgyerekek többségével mire annyi idők lesznek, mint Mitchell? *(nem kapnak megfelelő oktatást, munkanélküliek lesznek stb.)*

GONDOLKODJ KRITIKUSAN

Mi az önkéntesek véleménye a programról a film elején és a végén?

Milyen egyéb élményeket szereznek az önkéntes munkán túl? *(különleges helyekre kirándulnak, megismernek egy másik kultúrát, új barátságokat kötnek stb.)*

Mit jelenthet az „önkéntes turizmus” vagy „voluntourism”?

Miért éppen Afrikát választják ezek az önkéntesek?

(egykori gyarmati kapcsolatok, a nyugati világ lelkiismeret-furdalása a gyarmatok miatt, egzotikum, jól mutat az önéletrajzban és/vagy a közösségi médiában, kaland utáni vágy stb.)

Milyen kategóriákba osztja az önkéntes program vezetője a jelentkezőket?

Melyikbe tartozhat Mitchell? Szerinted van értelme ezeknek a kategóriáknak?

Hogyan mutatják be magukat az önkéntesek a külvilágnak?

(fényképek, posztok a közösségi médiában stb.)

Hogyan változik Mitchell jelleme és világnézete a program végére?

(türelmesebb és megértőbb lesz, megtanulja helyén kezelni a problémák nagyságát, megtanul bánni a gyerekekkel, elfogadja, hogy nem mindig az történik, amit ő akar stb.)

A témát egy lazább kérdéssel köthetjük személyesebb élményekhez is, így megismerhetjük a diákok önkénteskedéssel kapcsolatos saját élményeit és véleményét.

SAJÁT VÉLEMÉNYEK

Ismersz olyat, aki szokott önkénteskedni? Esetleg te önkénteskedtél már valaha?

Szavazzatok! Magyarországon vagy egy távoli földrészen önkénteskednétek szívesebben? Miért? *(ennél a kérdésnél próbáljuk meg őszintén, ítélkezés nélkül feltárni a diákok motivációit)*

Elmennél egy hasonló programra, mint amit a filmben láttál?

Mit csinálnál a legszívesebben önkéntesként?

Tudsz olyan feladatot a közvetlen környezetben/településeden/iskoládban, ami önkéntesek segítségével könnyen elvégezhető lenne?

MILYEN A JÓ ÖNKÉNTES PROGRAM?

Milyen kritikát fogalmaznak meg az önkéntes programmal szemben

- a helyi egyetemisták,
- a szomszédos napköziben dolgozó óvónő,
- a résztvevő önkéntesek?

Mi jellemzi Sarah napközijét és azt a napközit, amit a helyi óvónő vezet?

Te melyikbe íratnád be a gyerekedet, ha választhatnál? Miért?

A kulturális különbségek segítik vagy nehezítik a munkát?

Miért kell kerítéssel védeni az önkénteseket a rászorulóktól? *(veszély a gettóban, lehetséges érzelmi sokk, kontrollált segítségnyújtás, ami kizárja a véletlen helyzetekben előálló ellenőrizhetetlen és veszélyes helyzeteket stb.)*

Valódi segítség-e, amit az önkéntesek nyújtanak? Mi kell az igazi segítséghez? *(huzamosabb ottlét, az igények alaposabb felmérése, valódi kapcsolat a helyiakkal stb.)*

Mi az, ami tényleg segítséget jelent és mi okoz károkat?

Te hogyan szerveznéd meg a filmben látható önkéntes programot, hogy még hatékonyabb legyen?

Ezen a ponton vita alakulhat ki a diákok között. Próbáljuk meg a vitát fókuszálni, amiben segíthet, ha gyakran visszatérünk a film konkrét példáihoz.

A beszélgetést színesíthetjük Afrikára, esetleg Afrika és Európa kapcsolatára vonatkozó információkkal. Amennyiben a diákok történelmi tanulmányaikban már eljutottak a gyarmatosítás témájáig, beszélhetünk arról, hogy általában mit jelent az európai ember jelenléte a kontinensen, annak pozitív és negatív hatásaival.

DOKUMENTUMFILMES SZEMPONTOK ALAPJÁN TÖRTÉNŐ ELEMZÉS

A film alkotói a dokumentumfilm klasszikus szabályai szerint végig kívülállóak maradnak, nem vesznek részt aktívan az eseményekben, csak dokumentálják, amit látnak. Céljuk, hogy minél több nézőpontot bemutassanak és így érzékeltessék a téma bonyolultságát. Ez segíti őket abban, hogy pártatlanok legyenek, egyik szereplő mellett se köteleződjenek el és megadják a szabadságot a nézőnek, hogy önálló álláspontot alkosson a problémáról.

HOGYAN KÉSZÜLT A FILM?

Ki a narrátor? *(nem tudunk meg róla semmit, azon kívül, hogy nő, amit a hangjából hallunk; nem kapcsolódik aktívan a történetbe, végig kívülálló marad)*

Mi az ő véleménye a témáról? *(nem tudjuk meg a véleményét, csak átkötő, magyarázó szövegeket mond, próbál objektív maradni)*

Hogyan lehetett jelen a forgatás során a rendező?

Melyik szereplők kerülnek interjúszituációba a filmben? *(önkéntesek, a család, az önkéntes program vezetője, helyi lakosok stb.)*

Kik nem kerülnek interjúszituációba? *(a gyerekek)*

Hányan nyilatkoznak pozitívan és hányan nyilatkoznak negatívan az önkéntes programról? Hogyan oszlanak el a negatív és pozitív interjúk a filmben?

Összességében hogyan ítéli meg az önkéntes programot a film?

Miért nehéz ezt eldönteni?

Mit fejeznek ki a közösségi média megoldásaira hasonlító szövegdobozok és hanghatások? Miért fontos, hogy modern és trendi hangulata legyen a filmnek?

Mi segít még ebben? *(pl. surfrock dallamok, főcímmzene)*

Mi lehet a célja egy ilyen filmnek? *(megmutatja, hogy bizonyos helyzetek milyen összetettek és mennyi nézőpont lehet egyszerre egymásnak ellentmondó, mégis érvényes)*

Melyik televíziós műfajjal rokon ez a megközelítés? *(a nézők tájékoztatását célzó információs műsorok, háttérműsorok)*

LEZÁRÁS (5 PERC)

Foglaljuk össze a beszélgetés tanulságait és hangsúlyozzuk, hogy az önkéntes munka fontos és jó dolog, amivel sokat segíthetünk másoknak, de lényeges lehet, hogy szakértők segítségével találjuk meg a segítő tevékenység legjobb módját.

Szerinted mi történt a forgatás óta a szereplőkkel?

Összességében pozitív vagy negatív élmény volt az önkéntesség Mitchell számára?

Miért fontos, hogy léteznek a filmben látotthoz hasonló önkéntes programok?

TOVÁBBI OLVASMÁNYOK

Czike Klára: Önkéntesség, jótékonyság, társadalmi integráció.

Önkéntes Központ Alapítvány: Budapest, 2006.

Perpék Éva: [Önkéntesség és közösségfejlesztés](#), PHD értekezés.

Budapesti Corvinus Egyetem, Szociológia és Társadalompolitika Intézet, 2011.

Önkéntes munka a harmadik világban. [Mohaonline.hu](#).

Takács Gabriella: [Magyar közigazdász Afrikában – ezt adja az önkéntes munka](#). [Karrier.hu](#).

[Önkéntes.hu](#)

European Volunteer Centre. [Europeanvolunteercentre.org](#)

Európai Önkéntes Szolgálat (European Voluntary Service - EVS).

[Europeanvoluntaryservice.org](#)

